

Koolzaad

Koolzaadhoning kristalliseert snel en ruikt naar kool. De bijen zijn erg lastig op het koolzaad. Klopt dit nog? Koolzaad bevat erucazuur, een stof die bij dieren hartklachten veroorzaakt. Bij mensen is dat niet aangetoond, maar voor alle zekerheid werden nieuwe variëteiten gekweekt met een laag erucazuurgehalte. Al in 1975 werden de EG-subsidies voor de oude rassen ingetrokken en alleen de nieuwe rassen met een laag erucazuurgehalte kregen nog subsidie. Daarna kwam een ander bestanddeel van het koolzaad aan de beurt: de glucosinolaten. Dit zijn stoffen die o.a. zwavel bevatten. Veel zwavel in diervoeders mag niet, er kon dus niet veel koolzaadschrot in diervoeders worden verwerkt. Er werden nieuwe koolzaadrassen geteeld met een laag glucosinaat gehalte. Op dit moment hebben de aangeplante rassen in de EG een laag gehalte aan de twee verdachte stoffen. Hierdoor is ook de koolsmaak uit de honing verdwenen en de bijen zijn niet meer zo lastig op het koolzaad. Wat wel is gebleven is het hoge glucosegehalte van de honing, waardoor hij erg snel kristalliseert. Of dit alles zo goed is voor het koolzaad is de vraag. Glucosinolaten zijn mogelijk afweermiddelen tegen ziekten en ongedierte. Nu moet de bestrijding worden verhoogd. En uit het erucazuur kan een medicijn worden vervaardigd tegen een weliswaar zeldzame, maar dodelijke ziekte bij de mens. *Beekeeping* 1992(3).

Verschil in smaak

Veel imkers maken zich zorgen over het inkrimpende areaal koolzaad. Binnen een paar jaar wordt er geen koolzaad meer in 'de polder' gezaaid. Echter, niet overal is koolzaad zo geliefd. In Duitsland wordt de laatste jaren juist meer koolzaad geteeld. Uit de raapolie kan een smeerolie voor motoren worden gemaakt die erg milieu-vriendelijk is. Dit grotere koolzaadareaal is niet naar de zin van Zuidduitse imkers. Toen er vorig jaar een soort riet werd aangeprezen als nog beter en milieuvriendelijker, een waar wonderproduct, kregen de imkers weer hoop. Maar helaas, dit riet bleek bij lange na niet aan de verwachtingen te voldoen. Het artikeltje eindigt dan ook: 'Het koolzaad zal ons, imkers, nog lang ontmoedigen'. Daarna volgt een groot artikel over alle luizen, die op sparren voorkomen. De honingdauw die deze luizen

afschieden, wordt door de bijen opgenomen en tot 'woudhoning' verwerkt. Of deze woudhoning hier in Nederland zo geliefd is, is de vraag. *Imkerfreund* 1992(3).

Broeder Adam

Broeder Adam is er mee opgehouden. Hij heeft zijn baan als bijenhouder van Buckfast Abbey eraan gegeven. Hij is nu 93 jaar en lichamelijk niet meer in staat om door te gaan op de manier zoals hij gewend was. De abdijs hoopt een manier te kunnen vinden om hem toch in staat te stellen het werk met de bijen te leiden op zijn manier.

Magazine of the Devon Beekeepers' Association, Beekeeping 1992(4).

Kasten korte afstand verplaatsen

Heel vroeg in het voorjaar kunnen de kasten enkele meters tot een kilometer in één keer worden verplaatst. Ideaal hiervoor is de dag van de eerste reinigingsvlucht. Hoe ga je te werk.

's Morgens vroeg worden de vliegopeningen gesloten. Als de buitentemperatuur boven de 10°C komt, laad je de kast op een kruiwagen. Je rijdt vijf minuten met de kruiwagen rond over hobbelig terrein. De bijen raken natuurlijk behoorlijk opgewonden. Nu zet je de kast op de nieuwe plaats en open je direct de vliegopening. De bijen stormen naar buiten om te kijken wat er gebeurt. Ze vliegen zich nu meteen in op de nieuwe plaats. Moet je ze een kilometer verderop zetten, dan is de reis er naar toe voldoende om de bijen opgewonden te laten worden.

Imkerfreund 1992(3).

Stuifmeelhaalsters

Ondanks het feit dat bijen maar kleine hersentjes hebben, kunnen ze beslissen over wát ze zullen halen. Als je stuifmeel afneemt, zullen ze meer stuifmeel halen. Het aantal haalbijen verandert niet, ze gaan over van het halen van nectar naar het halen van pollen. Geef je ze extra opslagruimte, dan halen ze meer nectar. Daar maken wij imkers graag gebruik van.

Hoe de bijen hun stuifmeelvoorraad meten, is niet duidelijk. Wel is bekend, dat het ene volk meer stuifmeel verzamelt dan het andere. Dat is een erfelijke eigenschap. Zet je een paar haalsters uit een stuifmeel verzamelend volk in een volk met weinig stuifmeel, dan gaán ze toch aan het werk! Omgekeerd trouwens ook, een paar stuifmeelhaalsters uit een volk met weinig stuifmeel, halen helemaal geen pollen meer als ze in een volk met veel stuifmeel terecht komen.

De conclusie is duidelijk: een erfelijke eigenschap wordt beïnvloed door de omgeving, in dit geval het gedrag van het andere volk.

Gleanings in Bee Culture 1992(11).

Potten

Ook in Amerika denkt men verschillend over het hergebruik van glazen potten voor honing. Een imker vertelt in *Gleanings*, dat hij er geen moeite mee heeft. De honing voor de verkoop vult hij af in nieuwe standaardpotten. Honing om weg te geven of om zelf op te eten doet hij in oude potten. 'Natuurlijk' zegt hij, 'je moet je mooie, heldere, zoete honing niet in een smoezelige, stinkende pot stoppen, maar in goed gewassen en brandschoon glaswerk'.

De meeste van zijn potten waren eens gevuld met appelmoes, of - erger - augurken. Het glas van de potten geeft geen moeilijkheden. Glas is zo ondoorlatend, dat één molecuul uit de lucht er 10.000 jaar over doet om door een glaswand te gaan. Geen enkele geurmolecuul zal in het glas binnendringen. Dus goed schoonmaken met afwasmiddel en daarna met heet water naspoelen geeft een schone, geurvrije pot. De moeilijkheid zit hem in het deksel. Daarin zit meestal een ring van kunststof of rubber aan de binnenkant. Deze ring dient om het deksel hermetisch op de pot te krijgen. En juist dit slot neemt luchtjes op. Bij appelmoesdeksels is het voldoende om de deksel goed te wassen en te spoelen. Pas op met pannesponzen, de ring kunststof is vaak zo dun, dat je hem eraf poetst. Laat ze daarna goed uitluchten. De deksels van de augurkenpotten zijn wat moeilijker. Leg ze na het wassen met de binnenkant naar boven en vul ze met een sterke soda-oplossing, een theelepeltje dubbelkoolzure soda (bakpoeder) per deksel. Laat dit enkele dagen staan. Roer zo nu en dan om met een schone vinger, vul eventueel wat water bij. Na 3 of 4 dagen deze operatie herhalen. Daarna spoelen, drogen en goed uit laten luchten. Het luchtje is gegaan.

Gleanings in Bee Culture 1992(12).

Poetsgedrag van bijen

Apis cerana, de oosterse honingbij en *Apis mellifera* de westerse honingbij, zijn zeer nauw aan elkaar verwant. Niet alleen uiterlijk, ook in levenswijze. Daarom kon ook de varroamijt een overstapje maken op onze bij. De westerse honingbij is nog niet 'gewend' aan de varroamijt en legt het loodje. Welke gedragsverschillen zijn er tussen de twee soorten waardoor de Indische bij wél immuun is.

Bekend is dat de *Apis cerana* een ander schoonmaakgedrag heeft dan *Apis mellifera*. De oosterse bij haalt vaker de mijt van zijn lijf of van het lijf van andere bijen in het volk dan de honingbij. De varroamijt verstopt zich bij de *Apis cerana* dan ook tussen de eerste en tweede ring van het achterlijf aan de zijkant. Deze plaats wordt maar zo nu en dan gepoetst. Bij *Apis mellifera* zitten de mijten vaak op het borststuk of goed zichtbaar op het achterlijf. Dit wijst er op dat onze bijen elkaar niet goed schoonhouden en er voor de mijt geen noodzaak is zich te verstoppen. Een Chinese onderzoeker, mevrouw Peng, vond wel heel grote verschillen tussen het schoonmaakgedrag van de beide bijensoorten. Vermoedelijk reageerde de *Apis cerana* zo panisch op de mijten, omdat de opgebrachte mijten waren verzameld uit broedcellen van de westerse bij, en in een slechte reuk stonden. Een ander schoonmaakgedrag is het verwijderen van aangetast broed. Kunstmatig ingebrachte mijten in werksterbroed werden binnen vijf dagen voor 98% verwijderd door *Apis cerana*. Op mijten in darrebroed reageerden ze echter nauwelijks. *Apis mellifera* reageerde heel verschillend op de kunstmatig ingebrachte mijten. In sommige volken werd tot 70% van de mijten uit het broed verwijderd, in andere nog geen 20%. De bijen reageerden vaker als er twee mijten in een broedcel gebracht waren dan als er maar één mijt in zat. Maar bij de westerse honingbij werd ook voor een deel de aangetaste darrecellen opengemaakt.

Daar de verschillen tussen bijenvolken van dit schoonmaakgedrag groot zijn, kan hierop worden geselecteerd. Het blijkt namelijk dat dit poetsgedrag erfelijk bepaald is.

American Bee Journal 1993(2).

advertentie

Buckfast Koninginnen

Veel geïmiteerd, nooit geëvenaard
Kies voor kwaliteit
Alleenvertegenwoordiger Buckfast
M. van der Zee St. Philipsland, 01677 - 2522